

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből, Kedden, Oktober 4-dik napján, 1814-dik esztendőben.

Spanyol Ország.

Az a' kemény *Napiparantsolat* és *Proklamatio*, mellyeket *Kadiksban* az ott lévő fő Kormányozó Augustus' 28-dik napján az utzákra ki függesztetett, eképpen vannak: —,

„Napiparantsolat.

„Az én előbbeni hirdetésem semmit sem használának. Az árulók és a' közönséges tsendességnek megháborítói még meg nem szüntek tsábitani az előrevigyázás nélkül való könnyenhiwó népet. Ezek a' bűntételek nem maradhatnak büntetés nélkül. Én már telyesitettem kötelezéseimet, mellyeket töllem hivatalom kívánt, annak a' mi igasság, továbbá is telyessítettnei kell, úgy a' mint a' körülállások kívánnják. Kinyilatkoztatom, hogy én olyan állapotban lenni tartom magamat, mintha háboruban volnék. Haladék nélkül Hadi Biztosság fog kineveztetni, és én minden embert, a' ki azzal fog vádoltatni, hogy *Hetedik Ferdinandus* ellen, kinek hűségére a' nemzet megesküdött, egyenesen vagy mellesleg valamit szollott, avvagy a' kire valami a' féle réá bizonyosodik, hogy az eránta való közönséges hajlandóságot megakarta vesztegetni, ezen katonai Biztosság eleibe állittatok, mivelhogy minden ember vak engedelmességgel tartozik viseltetni az Európai Fejedelmek által megésmértetett Monarkha' parantsolataihoz, 's a'

felállittatott tisztviselői karok' rendelkezéséhez, a' mellyek az én kormányozásom alá adatott egész kerületben a' tsendességnek fenotartatására kirendeltettek. Költ *Kadiksban* Aug, 28-dikán 1814-ben. —,

„Villavicencio Juán.

Proklámatio.

„*Kadiks* vidékeinek fő kapitánya, ki a' leg jobb Király' atyai célzássaival megégygyezőleg, ezen tartománynak lakosáival, mind ez ideig atyai módra bánt, már most meg győződve van a' felől, hogy itt keménységre légyen szükség. Ó tehát úgy fog ezentúl banni a' bűnösökkel, mint tselekedeteik érdemelni fogják, és *Hetedik Ferdinandusnak*, *Spanyol ország'* és a' két *Indiák'* Királyának nevéért, kit a' nemzet és minden Európai Hatalmasságok Királynak lenni meg esmértek, 's a' kit az ő vitéz és hűséges ármádái 's alattvalói arra a' thronusra, melytől őtet a' tirannus a' maga egész ereje által meg nem foszthatta, vissza tettek, bosszút fog állani tudni. Költ *Kadiksban* Aug. 28-dikán 1814. —,

„Villavicencio Juán.

Ezek a' kemény fenyegetődzések azt mütattják, hogy még hathatós mozgások és zengések uralkodjanak Spanyol ország' Délre fekvő tartományaiban.

Spanyol Amérikanak külömbkülömb

tartományokban még ma is változó szerentsével verekednek egymással a' revolúciónak barátjai és a' Király' ügyének őltalmazói. A' *Madridi* Udvari újság hirdeti, hogy a' Királlyal tartó seregek' vezére *Don Boves Josef* Jul. 6-dik napján kegyetlenül megverte a' revolúciónak barátjait (az insurgenseket), és úgy elszélesztette őket, hogy minden megállapodhatás nélkül tébolyognak ide 's tova a' *Veneuelai* térségeken. Maga *Caraccas* a' fő város is feladta magát. A' győzelmesek nagyon keményen bánnak a' hozzájuk fogásra eső insurgens vezérekkel és tisztikkel. Minden késezelmezés nélkül agyon lövöldözik őket.

Nem ilyen kedvezők a' Király barátjaira nézve a' délibb Amerikai Spanyol tartományokból, nevezetesen a' *Plata*' vize mellől ugyan ekkor érkezett tudósítások, a' hol igen keserves tsapás érte őket. *Paraguay* nevű tartományban a' *Plata* mellett lévő *Monte-Video* városa leg nagyobb hűséggel megmaradt vala az utóbbi szerentsélen esztendő alatt a' *Buenos Ayresi* insurgensektől való minden szorongattatások között az *Anyá Spanyol ország* ügye mellett. A' kettőjük között szüntelen folyt az ellenségeskedés. A' *Buenos Ayresi* insurgenseknek nem tsak azért volt fontos dollog az, hogy *Monte-Video*t a' magok hatalmuk alá bajthassák, hogy ez éppen eunek a' nevezetes víznek törka mellé lévén helyheztetve, igen jó kikötő hellyel bír, hanem azért is, hogy ez a' kikötőhelly mintegy közönséges kútsa vagy kapuja a' *Paraguay* nagy kiterjedésű vidékeknek, és valameddig a' Király' barátjai itt megállhattak, addig tellyességgel nem dolgozhattak a' *Buenos-Ayresi* insurgensek, a' kik magokat az *Anyá Spanyol országtól* egészen függetlenné tették, a' távolabb lévő Spanyol tartományok ellen egész hátorssággal, mivelhogy a' *Montevideobelliektől* hátulról örökké félhettek, annyival inkább, hogy az *Europából* oda érkezhető

seregek oda örökké szabadon kiszállhattak. Ez az *Europával* való szabad küzöslés okozta is egyedül, hogy ha nem sokat is, de tsakugyan gyakran vettek a' *Montevideo* lakosok *Europából* néminémű segedelmet. Már két esztendeje tolt el, hogy szüntelen őstromolták őket a' *Buenos-Ayresi* seregek, 's végezetre tsakugyan erő vevének rajtok. Junius' 20-dikán feladta a' *Montevideóban* lévő 6000 emberekből álló Királyi armáda magát. *Albier* nevű vezérrel égygyütt 5000 ágyú került a' győzelmesek' kezire. Most már szabadabban dolgozhatnak a' *Buenos-Ayresi* insurgens seregek a' felsőbb tartományok ellen.

Hertzeg *Saint-Simon* nevű Spanyol *Grandes* egy levelet irván *Madridból* *Párisba* *Faultvas* nevű *Frantzia* Vice-Admirálishoz 's a' *Szent Lajos* Rendje Kommandatorához, ilyen jeles kifejezésekkel intü, hogy ne higgye azt a' sok rosz hirt, a' melly Spanyol országra nézve *Párisban* szárnyal: —

„Itt a' fő városban, valamint az egész országban, a' leg *édesebb* és leg nagyobb tsendesség uralkodik. Ne higgye az Ur azokat a' meséket, a' mellyek *Párisban* keringenek, 's onnét nekünk is füleinkbe jönnek. Spanyol ország kettőzött lépésekkel közelit a' legnagyobb boldogságfélé, 's már is igen szerentsés. A' *Ferdinandus* virtusai 's a' *Spanyol* nemzet' iparkodó tehetősége minden akadályokon győzelmeskedni foguak; ez a' demzet, minden időben hasonló volt 's marad magához; az idegenek itt lakásának semmi nyoma, t. i. leg kissebb *anglus*, *német*, és *frantzia tulajdonság*; nem maradt hátra az ő erköltsibein, szokásaiban, 's életbéli rendtartásában; ma is azok, a' mik ezelőtt 20, ezelőtt 100 's több esztendővel voltak. Soha nem mutatta magát a' *Spanyol Grandezza* (nagyság) méltóságosabban és kevélyebben, mint most mutattya; *Uri* és bámulásra méltó nemzet ez! —

(Azt mondják, hogy egy jó magyarázó mindent meg tud magyarázni: — ezt a levelet mind azonáltal akár ki is bajsosan egygyeztetné-meg még is a *Villavencio* fenyegetőző proklamációival; pedig ezek hivatal szerint hirdették-ki).

Frantzia Ország.

A' Követek kamarájában *St. Domingó* szigetének állapotja fordult elő Sept. 16-dikán. Az ezen szigeten volt régi birtokosok járultak kérelmekkel a' Kamarához. Gen. *Desfourcaux* volt a' szószólójok. Leírta előbbzör is ezen plántotartománynak betses voltát. Megmutatta, hogy Frantzia ország 180 millió Frankot érő szerzemént vitt onnét tsák az 1789-dik esztendőben, és hogy Frantzia országhol is éppen ennyit érő holmi vitettetett-ki oda, 's több e' felék. — Már most, úgy mond tsak az a' kérdés froghat-fenn, hogy, hát mi módon kellessék ismét szert tenni erre a' fontos tartományra, *St. Domingó* szigetére? A' mi Országlószekünknek, a' sok hír beszéd mellett is, nintsen még eddig semmi bizonyos tudósítása a' felől, hogy mitsoda indulattal légyenek erántunk a' sziget' fejei, a' kik mostan ott uralkodnak. A' közönéges levelekben ezen tárgyrol eddig kijött tudósítások mind igen bizonytalanok. Példának okáért, valami *Marcialis Besse* nevű vezérről is beszéllettek a' közönéges írók, azt mondván rolla, hogy a' *Pethion* segítségire valami fontos fordítást akar tenni, pedig ez a' *Besse* egy hiteles levél szerint, még tavaly Febr. 20-dikán elesett. — Mind ezekből azt hozza-ki az Orátor, hogy a' mint ő a' sziget' fejeit esmeri, a' milyenek t. i. *Christophe, Pethion, Borgella, Gouraud, Vernet, Romain, Roumez, Toasaint-Brave, Noel* 's a' többek, kevéssé lehet kételkedni azon, hogy ezek a' Frantzia Királynak megésmérésére készek legyének, tsakhogy a' Király is ahoz mérseklett hasznokat ígértessen nekik. De készen kell az országnak magát tartani tsak-

ugyan arra az esetre is, hogy ha talám erőszak nélkül lehetetlen lenne is hozzá jutni a' szigethez. Így sem kell ezt olyan nehéz dolognak gondolni, mint némelyek képzelődnek. Azonban akár szép módon akár erőszak által jusson Frantzia ország ezen szigetnek birtokához, tsak úgy remélheti azt minden esetben tartósnak, ha a' Szeretsen lakosoknak állapotuyát jól megvizsgáltatván bölts fundamentemokon épült rendelkezeket tétet erántok. — Az után azokat a' hibákat rajzolta-le az Orátor, mint a' ki ezen szigeten maga is sok esztendőig lakván, mind ezeket jól tudja, a' mellyek ott az előbbeni időkben történtek 's. a' t.

Az *Anglusok*' száma, a' kik mostanság' Frantzia országba által utoztak, megmondhatatlan; tsak *Párisban* 24 ezren találatnak. Felszámlálták a' *Londoni* levelek, hogy azok az *Anglusok*, a' kik a' múlt Septemberben atallyában vévén a' száraz Európáuk külömbkülömb részeiben taláttak, napjában 4,000 font Sterlinget (Húszasra számlálván) valami 360,000 Forintot költöttek.

Az *Angliai* Régens Princz felesége a' *Wallisi* Hertzegné tiszteletére fényes katonai parádét tartatott *Straszburgban* Hertzeg *Valmy* (Kellerman) a' Fő Kormányzó Sep. 15-dik napján: *Frankné* nevű asszszonyság pedig, egy főbb kereskedőné, fényes ebédet adott neki, a' hol a' Generálisok és a' Straszburgi minden főbb tisztviselők jelen voltak; 's későbbre egy bálban is megjelent, a' mellyet ugyan ezen asszszonyság intézett-el 's a' hol az egész Straszburgi nagy világot egygyütt ssemlelhette ő Királyi Hertzegasszszonysága, a' ki maga is olly nagy részt vett ezen bálbol, hogy reggeli 3 óráig tántzolt. A' költsönnek visszafizetéséül a' Hertzegasszszony is adott azután a' vendégfogadóban, a' hol szállva volt egy, *Anglus* izlés szerint való ebédet, a' hova Hertzeg Marschal *Valmy* kívül hasonlóképpen elhivattak a' Generálisok

's a *Strasburgi* tisztviselői karok, hanem aszszonyások, a' Princznén t. i. a' gazdaaszszonyon magán kívül, még tsak hármán lehetek jelen, u. m. a' Princzének az fő Udvari Dámája, a' *H. Valmy*' unoka húga, és *Frankné*. Az a' *Párisi* híres jádzó *Telma* is *Strasburgba* jött ezen K. Hertzegaszszonynak mulattatására, a' ki nagy meglepédeccsel szemlélte is az ő játékaikat. Sept. 17-dik napján tovább indult ő K. Hertzegaszszonyága *Helvétzia* felé.

Az első katonái osztálybéli (a' Párisban és környékein fekvő) reguláris seregeknek zászlószenteléseket fényes pompával tartotta a' Király Sept. 19-dik napján. Valami 20,000 emberekből állott a' sereg; 17 zászlót osztott-ki nékiek maga a' Király. A' Király és az *Angoulemi* Hertzegné egy grádits fogom egymással szemben állván a' Király minden zászlót oda tartott a' Hertzegaszszonynak, és ez mindenkire maga kötötte fel a' pántlikát. Látván a' Király, hogy a' körülötte álló Marschalok és Generálisok a' czóremonia kezdetétől fogva kezekben tartják kalapjaikat, nagy nyájassággal megszólította őket, hogy: Uraim! tselekedjenek az Urak is úgy a' mint én; tegyék a' fejekre a' kalapjaikat. Akkor azonban mikor a' Regementbéli Kommandansok 's a' zászlók a' Király előtt elmentek 's köszöntéseiket megtették, a' Király is mind annyiszor levette, minden körülötte lévőkkel egygyütt, a' kalapját.

Normandia tartományának *Dieppe* nevű városában is igen nagy lármát csinált a' felzendült nép a' gabonának kivettetéséért Sep. 17-dik napján. A' nép egy Anglus hajóra réá menvén, azt elfoglalta, az azon talált gabonát a' tengerbe hányta, az emberekkel gorombáskodott, 's minden féle motkolódást elkövetett. A' következő nap katonaság tsendesítette-le a' lármázókat, 's az ingerlőket elfogdosván, *Rouenbe* vitte őket.

Török Birodalom.

Semlin Sept. 15-diken. A' *Szervid.*

ban kiütött pestis eleintén olyan kegyetlenül pusztított, hogy tsak *Belegrádban*, ki vált a' nyári melegebb időben, 30, 40, sőt 50 ember is meghalt naponként. Ilyen mértékben haltak az apróbb helységekben is ezeknek népességekhez képpes 5, 10, 15, is 20 emberek. A' *Belegrádból* már eddig kihalt emberek számát 3 ezertől fogva 4 ezerre, a' tartományban pedig 10-től fogva 12 ezerre számolják. Augustus' közepeitől fogva mindazonáltal valamennyire gyengülni láttott a' ragadó méreg.

B é t s.

A' múlt penteken (Sept. 30-dikán) délelőtti 11 orakor azok a' fegyveres seregek, mellyeknek akkor a' Bétsi külömbkülömb strázsáló helyekre bejöni kellett. 's a' mellyek 2 Ulánus Svadronokból, 2 Granadiros Batalionokból, 's a' *Colloredo Jermos* Regementtyének 1 Batalionnyából állottak, a' *Práternek* azon részében, a' hol a' *De-Bach* lovagló oskolájának theatroma van, özsze gyülekeztek. Ugyan oda 12-tődfel orakor az *Orosz Császár és Prussus* Király ő Felségek' Felmarschall *Schwartzenberg* ő Hertzegségétől és a' *Württembergi* Princztől, a' *Bavariai* 's *Württembergi* örökös Princzektől, Prussiai *Wilhelm* és *Bavariai* Károly Princzektől, 's több mint 200 minden féle fő személyektől, tudai ilik Generálisoktól, Adjutánsoktól, Stábtisztoktól kísértetvén, kilovagoltak, és katonái fényes strázsapáradét tartottak. A' katonaság' sora előtt ellovagoltak, 's azután lovaikról leszállván, a' sereggel külömbkülömb fordulásokat 's egyéb gyakorlásokat tétettek. Azután ismét lóra ültek, 's a' katonaságot magok előtt elmarschiroztatták, a' mellyek végezetre csoportokra szakadván, külömbkülömb strázsáló helyekre széllyel oszlottak, ő Felségek pedig fényes kísé-
rőkkel egyetemben a' Cs. Kir. *Burgba* vissza lovaglottak.

Még fényesebb katonai pompa vala vasárnap délelőtt az úgy nevezett *Glasti*

nak (a' belső és külső város között lévő mezőnek) azon részén, melly a' *Burg* és *Schotten* kapuk között esik. Ez templomi közönséges pompa volt. Délelőtti 8 és 9 óra között 9 Batalion Gyalogok, 's a' *Schwartzenberg Ulánus* és *Constantinus* Vasas Regementjeik a' mondott helyen, a' hol egy tábori sátor vala felállítatva, megjelentek, négy oldalból álló sort formáltak, 's a' sátort középbbe vették, a' melly sátor már előre még egy kisebb, négy oldalú katona tsapat által volt körül vétetettve. A' sátor nyílásánál veres damaszszal (selyem matériával) bevonatott térdelő padotskák voltak helyhezettve. Tizedfél óraker megjelentek ló háton 6 Felsőség is, t. i. az *Austriai* és *Orosz* Császárok, 's a' *Prussus* és *Dánus* Királyok, a' magok kísérelőkkel egygyütt. Feldmarschal Princz *Württemberg*, az Alsó és Felső *Austriai* mostani katona fő Kommandirozó, fogadta a' katonák sora előtt 6 Felsőégeket, 's vezette-bé a' sereg' közé. Ő Felsőégek előbb a' belső kisebb tsapat' négy oldalai, az után a' külső nagyobb tsapat' négy oldalai mellett is ellovagolván, a' katona sorokat megszemlélték; e' megesevén lavaikrol leszállottak 's a' tábori sátor templomban isten tiszteletre mentek, a' hol a' mise alatt egy eneklői kar hymnusokat énekelte. A' mise végződésével az áldásadásra az egész sereg a' főrevalóját levéven térdre esett, 's a' seregek' urának halálakat adott. Vége lévén az isten' tiszteletnek, 6 Felsőégek ismét lóra ültek, 's a' *Glászín* egy dombotskára mentek, ott megállottak, 's magok előtt az egész sereget, (mint felvehettük fél kompániánként) elmarschiroztatták, 's mind ezek után azzal a' rendel, mellyel kilovaglottak vala, a' *Burgba* a' sok ezer *vivatot* kiáltozók között ismét vissza tértek. — Az ilyen pompázások' alkalmatosságával a' két Császárt és a' *Prussus* Királyt mindenkor egymás mellett szemléljük lovagolni, 6 *Austriai* Császári K.

Felsőéget középbben, jobba felől a' *Prussus* Királyt, balja felől pedig a' *Orosz* Császárt.

Felsőéges Urunk méltoztatott *Orosz* Cs. Státustitoknok Gróf *Nesselrode* Cancellariájabeli Valóságos Státus Tanátos *Bulka-koff* Urat, az *Austriai* Császári *Leopold* Rend' Kommandatorává, 's az ugyan ott lévő Collegiális Tanátos *Schröder* és *Udvari* Tanátos *Boutiagin* Urakat, ugyan ezen Rendnek kísiny kereszteseivé nevezni.

A' közelébb múlt három négy napok alatt *Bétsbe* érkezett nevezetesebb idegeneknek neveik ezek: *Filangieri*, Nápolyi Generális; a' *Hessen-Kasseli* Valasztó Fejedelem; *Augustus*, Prussiai Királyi Princz; az *Anhalt-Dessau* Örökös Princz; a' *Nassau-Weilburgi* Országló Fejedelem, a' fiával az örökös Princzel; a' *Baadeni* Nagy Hertzeg; *Capo-d'Istria* a' Helvétziai *Orosz* Követ Ur 's több mások.

Tegnap (hétfőn) gyakorlásbeli mustrát tartott az itt lévő ágyúzó sereg a' *Duna* mellyékin *Bétsen* alól *Simmering* mellett. *Austriai* és *Orosz* Császárné, 's *Austriai* és *Orosz* Császár 6 Felsőégek; az *Oldenburgi* és *Weimari* Cs. Hertzegasszonyok, a' *Dánus*, *Prussus*, *Bavarus*, és *Württembergi* Királyok, a' mi Koronaörökösünk, 's *Károly* és a' *Palatinus* 6 Fő Hertzegségek, a' többi Cs. K. Fő Hertzegekkel, a' több itt lévő idegen Princzekkel, 's ide való és idegen Generálisokkal, Stabális tisztekkal egyetemben, dél-előtti 10 óratájban, a' nevezett mezőre hintókban lementek. Az ágyúzókat egy batiériát bizonyos távolságról össze lövöldöztek, tábori ágyúkkal előfelé való marchirozásoközben, célra, golyobitsokkal és kartátsokkal lövöldöztek, 's végezetre lovasság' ágyúival is tüzeltek. Az egész munkát Feldmarschal-Lajtnaut *Reiser* Ur igazgatta.

Mind ezek után 2 óra fele vissza tértek a Felségek a Cs. K. *Burgba*.

A' 10,000 személyekre való nagy *Redout* tegnap éjjel tartatott; képzelhetik távol lévő Olvasóink is, hogy mi nemű fényességnek, gazdagságnak, és pompanak kellett elben uralkodni. Az ott megjelent emberek' száma a' mellett is hogy kerek számmal 10 ezerre volt határozatva, a' hozzá vetés szerint, közel járhatott a' 12 ezerhez. Hogy ez a' sok ember a' *Redoutszálákba* mind beférhessen, úgy vitetett véghez, hogy a' lovagló oskola épülete a' régi két szálákkal gráditsok és folyások által előre öszsze foglaltatott, 's ezen alkalmatosságra mind a' három szálák ritka pompával és gazdagsággal elkészítették vala. — (Bövelben fogunk ezen bálról emlékezni a' jövő pénteken; már most kifogytunk az időből és papiroshól.)

A' nagy *Concert* a' jövő vasárnap estére van határozatva.

Az *Augartenbéli* nagy *népinnep*, ha az idő kedvezni fog, a' jövő tsótörtökön léssen.

Elegyes Dolgok.

Olasz Ország. — September 14-dik napján nagy ijedést okozott *Velence* városában egy szerentséllen történet a' népnek éppen az ő vigadózásai között, mellyeket a' Fő Kormányozóséknak oda való visszatérése okozott. Ezvéli 8 órájában két 84 ágyus *Linea* hajók, mellyek a' *Franciaiaktól* maradtak ott, t. i. a' *Szent Ber-*

nard és *Castiglione*, meggyúltak, és semmi segedelem által meg nem oltathatván, a' tűz, egészszen elegtek. Minden iparkodással rajta vannak az előljárok, hogy a' gyúladás' eredetét ki tanulbassák, melly miatt ezen várost 's nevezetesen a' közel lévő drága fegyveres házat, a' legnagyobb veszedelem érhetne volna.

A' Gróf *Gyulay* Regimentjének egy Batalionnya még most is *Nizzában* van, mellynek jó magaviseletét, jó fenyitektartását, azzal kívánta a' város megjutalmaztatni, hogy egy szép aranyos zászlópántlikakötővel ajándékozta-meg, mellyen ilyen czímírás található: *Nicaea incl. primae cohorti Gyulay grata.*

A' *Toskánai* Nagy Hertzeg *Ferdinandus* ő Cs. Fő Hertzegsége Sept. 17-dikén tartotta fényes pompával a' maga *Florentiába* való bemenetelét. A' néptől kimondhatatlan nagy örvendezéssel fogadtatott.

A' *Kapucinus* Szerzet' *Klastromai* Sept. 8-dikán kinyitattak *Florentiában*, mellyekbe már nagy számmal öszszegyűlekeztek az előbbeni Országlás alatt elszéledett Barátok.

A' *Toskánai* Nagy Hertzegi Biztos *Rospigliosi* Ur egy Rendelést tétetett Sept. 9-dikén közönségessé, melly által a' régi nemesség' állapottya ezen Nagy Hertzegségben vissza állítottat.

Prussia. — A' nagy hírnű nevű *Jfflandot*, September 25-dik napján eltemették a' *Berliniek*, méltó módon megadván néki a' halotti érdemelt tiszteletet.

Oktob. 1-ső napján adtak 100 *Forint* *Huszias* penzért 235 1/4 *forintot* *Válld.* *tredeulában.* Egy Cs. arányért 10 *forintot* 54 *hrt.*